

پرونده پرهزینه بن سلمان برای عربستان روی میز ترامپ

حمایت بی چون چرای آمریکا از حکومت های مرتجع عربی به خصوص عربستان که منافع بسیار اقتصادی برای واشنگتن به همراه دارد این بار در مساله خاشقچی که محمد بن سلمان ولیعهد سعودی در راس مظنونان آن قرار دارد، بیشتر در محافل بین المللی رخ نمایی می کند.

به گزارش آران نیوز: حاکمان عربستان سعودی پس از انتخاب دونالد ترامپ در سال 2017 میلادی به عنوان رئیس جمهوری ایالات متحده، احساس خوشایندی داشتند چرا که انتخاب وی را سرآغازی برای اجرای رویا پردازی های خود در منطقه در قامت به اصطلاح بازیگر تاثیر گذار جستجو می کردند.

خرسندی حاکمان عربستان در حالی بود که ترامپ در نخستین سفر خارجی خود وارد ریاض شد و در رقص شمشیر آنان شرکت کرد. هرچند پایکوبی که برای آل سعود خیلی ارزان تمام نشد!

ترامپ که از بدو تبلیغات انتخاباتی خود شعارهای پوپولیستی و تمام مخالف با رویکرد اوباما رئیس جمهوری وقت را در دستور کار داشت و تغییر سیاست های خارجی ایالات متحده را در برنامه هایش به عنوان نقطه ای عطف تکرار می کرد، با ورود به کاخ سفید دست بکار شد و از همان ابتدا خروج آمریکا از پیمان های بین المللی از جمله برجام را به قصد سوداگری و امتیاز گیری نامشروع نوید داد.

به عقیده ناظران بین المللی، رفتار متناقض و هیجانی ترامپ در عرصه سیاست های خارجی علاوه بر افول جایگاه واشنگتن نزد متحدان این کشور، تشدید بی اعتمادی جهانی به ایالات متحده را در پی داشته است.

دفاع تمام قد ترامپ از دولت های مرتجع عربی در خاورمیانه از سویی و جانبداری محض واشنگتن از رژیم صهیونیستی با توجه به اوضاع پیچیده این منطقه و سیاست های متناقض و نیم بند آمریکا در مواجهه با رویدادها، برهزینه متحدان سنتی ایالات متحده افزوده است. هرچند اوضاع کنونی خواب ترامپ و حاکمان رویا پرداز واشنگتن بویژه سعودی ها را آشفته کرده است.

اکنون با ناپدید شدن «جمال خاشقچی» روزنامه نگار مطرح و منتقد عربستانی در کنسولگری ریاض در استانبول که تقریباً قتل او مسجل شده است تمامی نگاه ها را به دربار سعودی و به خصوص شخص بن سلمان ولیعهد این کشور به عنوان مظنون اصلی معطوف کرده است.

به رغم اینکه ترکیه هنوز نتیجه نهایی تحقیقات در مورد ناپدید شدن این روزنامه نگار سعودی را اعلام نکرده است اما رسانه ها می گویند ریاض قطعاً در ناپدید شدن خاشقچی دست دارد هر چند سعودی آن را انکار می کند، دولت ریاض تاکنون به درخواست ترکیه برای انتشار تصاویر خارج شدن خاشقچی از کنسولگری این کشور در ترکیه پاسخ مثبت نداده است و در چنین شرایطی تیر انتقادها، بن سلمان را نشان رفته است چراکه عنوان می شود او تصمیم گیرنده اصلی در عربستان است.

تحلیلگران سیاسی معتقدند که اگر تحقیقات ثابت کند ریاض در این حادثه نقش داشته است، بن سلمان از نظر سیاسی دیگر آینده ای در عربستان نخواهد داشت و بی اعتمادی واشنگتن و دیگر کشورهای غربی سبب انزوای بین المللی ریاض می شود و در حقیقت رویای ولیعهد جوان و هیجانی سعودی برای جلوس به تخت پادشاهی نقش بر آب می شود.

در چنین شرایطی برخی منابع از یک معامله بزرگ میان ترکیه، آمریکا و عربستان خبر می دهند که شامل آزادی کشیش آمریکایی در ترکیه و رفع تحریم های آمریکا به شکل کامل از آنکارا است که از محل مبلغ وجه المصلحه بر سر خاشقچی تامین می شود.

عربستان که کارنامه وحشتناکی در زمینه قتل و اعدام شهروندان خود، تروریسم منطقه ای و جهانی نظیر حادثه 11 سپتامبر و دخالت های خونبار همچون یمن را در کارنامه خود دارد و هر بار بر سر آنها معامله کرده و طبق این توافق باید 100 میلیارد دلار برای بسته شدن پرونده خاشقچی و رفع اتهام از بن سلمان بپردازد که بخشی از آن به خزانه ترکیه برای تقویت ارزش لیر و مابقی به آمریکا پرداخت می شود.

برخی ناظران روند یادشده را روش همیشگی عربستان برای سرپوش گذاشتن سازمان یافته بر رفتارهای خطرناک خود در عراق، سوریه و یمن عنوان می کنند.

باید در نظر داشت سعودی ها برای اعمال نفوذ و تغییر آرای سازمان های بین المللی از طریق رشوه که حتی تا فیفا را هم تجربه کرده اند، این سال ها به صورت آشکارا عمل می کنند و احتیاط را کنار گذاشته اند. از جمله مهمترین آن فرار عربستان از پاسخگویی به قانون جاستا بوده است.

کنگره آمریکا 28 سپتامبر 2016 (7 مهر ماه 1395) قانون عدالت علیه حامیان تروریسم (جاستا) را به تصویب رساند. قانون یاد شده به خانواده های قربانیان حملات یازده سپتامبر اجازه می دهد علیه عربستان اعلام شکایت کنند، اما ریاض این اقدام آمریکا را همچون «خنجری از پشت» تلقی و دولت اوباما را به خروج دارائی هایش از بانک های آمریکایی کرد و سرانجام اوباما تسلیم شد.

اما با روی کار آمدن ترامپ سعودی ها تلاش خود را برای بازسازی روابط خود با آمریکا که در زمان اوباما رئیس جمهوری

پیشین این کشور به سردی گراییده بود، از سرگرفتند و از اولین سفر ترامپ به ریاض و نیز سفر بن سلمان به آمریکا در قالب قراردادهای کلان سرمایه گذاری، تسلیحاتی و همکاری آنچه مبارزه با تروریسم خوانده می شود، تلاش کردند نظر واشنگتن را جلب و راه تنفسی برای خود باز کنند.

مورد دیگر، مربوط به محکومیت سعودی ها بخاطر نقض حقوق کودکان است. سازمان ملل متحد در سال 2016 در گزارش سالانه خود نام عربستان را در لیست سیاه ناقضان حقوق کودکان قرارداد، در این گزارش به نام عربستان به عنوان مسئول 60 درصد تلفات کودکان در جنگ یمن اشاره شده بود، اما تنها چند روز پس از انتشار گزارش، بان کی مون دبیر کل سازمان در اقدامی بی سابقه نام عربستان را از فهرست خارج کرد.

وی دلیل این اقدام خود را فشارهای خارجی و عدم حمایت شورای امنیت اعلام کرد. بسیاری از تحلیل ها نیز حاکی از این بود که فشار گسترده عربستان و تهدید به قطع کمک هایش به این نهاد عامل تصمیم بان کی مون بود که در نهایت سابقه و چهره این شخصیت بین المللی را نیز مخدوش کرد.

چند روز بعد از حذف نام عربستان از فهرست سیاه ناقضان حقوق بشر، اسم این کشور از اسناد 28 صفحه ای کنگره آمریکا درباره حملات 11 سپتامبر نیز پاک شد و رئیس سازمان سیا اعلام کرد که ریاض از ارتباط با حملات 11 سپتامبر میرا شده است. کمی بعد، جان برنان رئیس سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا) با شبکه سعودی العربیه مصاحبه و خیال عربستان را از فشارهای سیاسی راحت کرد و سعودی ها مطمئن شدند که دیگر بخاطر این واقعه تحت فشار و پیگرد قرار نمی گیرند. برنان در این گفت و گو تصریح کرده که انتشار گزارش 28 صفحه ای محرمانه کنگره آمریکا نشان خواهد داد که دولت عربستان سعودی و مقام های رسمی آن کشور، در حملات 11 سپتامبر 2001 میلادی هیچ نقشی نداشته اند.

انتخاب عربستان بعنوان ریاست موقت شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در سپتامبر 2015 نیز از دیگر موارد عجیبی بود که با دلارهای نفتی و با حمایت آمریکا انجام شد. این کشور درحالی ریاست این شورا را برعهده گرفته بود که یک حکومت پادشاهی مطلقه، بدون حق برگزاری انتخابات محسوب می شود و در کارنامه اش نقض حقوق زنان و آزادی بیان، فقدان آزادی عمل رسانه ای و آزادی فعالیت منتقدان و فعالان حقوق بشری، سیاسی و اجتماعی را دارد و در عین حال، حامی اصلی گروه های تروریستی مانند القاعده و این آخری داعش بوده است.

سعودی ها از 25 مارس 2016 (6 فروردین 1395) حمله به یمن را آغاز کردند، اما با وجود انتقادهای به این تجاوز و ادامه کشتار مردم یمن و وخامت اوضاع در این کشور فقیر عربی و به رغم درخواست ها برای تعلیق عضویت ریاض در شورای حقوق بشر سازمان ملل، بار دیگر در همان سال به عضویت در این نهاد انتخاب شد و آمریکا از این انتخاب استقبال کرد. عضویت عربستان سعودی در شورای حقوق بشر سازمان ملل از سال ۲۰۱۳ در حالی است که بر اساس ماده 8 شورای حقوق بشر سازمان ملل چنانچه هر کدام از اعضای این شورا مرتکب جنایات شوند، عضویتشان به حال تعلیق درمی آید.

اکنون بن سلمان که از ابتدای حضور ترامپ رئیس جمهوری تاجر مسلک آمریکا در کاخ سفید تملق محض و دنباله روی کورکورانه از سیاست های مخرب وی در خاورمیانه را در دستور کار داشته و امتیازهای بسیاری از جیب کشور خود به او داده است، این بار نیز پیش خود حساب و کتاب های لازم را کرده و به این نتیجه رسیده که اگر 'خاشقچی' را از بین ببرد؛ آب از آب تکان نخواهد خورد چنانکه هیچ یک از رفتارهای گذشته رژیم سعودی خاطر دولتمردان واشنگتن را آزرده نکرده است.

همچنین با توجه به سابقه ای که سعودی ها در سرکوب آزادانه مخالفان خود داشته اند، بدون آنکه به مردم این کشور یا محافل بین المللی پاسخگو باشند، حتی زمانی که یک اتوبوس حامل کودکان را در یمن بمباران کردند، اطمینانی برای مجازات عربستان در قبال نقض حقوق بشر به عنوان جنایتکاران جنگی نمی دهد و چه بسا پرونده خاشقچی نیز قربانی نوع رفتار دوگانه ریاض و واشنگتن شود.

هرچند فشارهای رسانه ای بر دولت آمریکا در مورد خاشقچی روزنامه نگار منتقد عربستانی، رئیس جمهوری ایالات متحده را وادار به واکنشی جدید کرده است. ترامپ تهدید کرده که اگر عربستان در پس ماجرای مفقود شدن خاشقچی باشد تنبیهی سخت در انتظار ریاض خواهد بود.

رئیس جمهوری آمریکا در حالی در مصاحبه با شبکه تلویزیونی «سی.بی.اس.» از عصبانیت درخصوص قتل احتمالی خاشقچی توسط عربستان گفته است که با این حال، وی تاکید کرده اقدام های واشنگتن علیه ریاض در این خصوص نباید بر اقتصاد آمریکا اثر منفی بگذارد و همچنین به توقف صادرات سلاح از کشورش به سعودی منجر نمی شود.

اما یک روز پس از موضعگیری ترامپ، ریاض به تهدید واشنگتن واکنش نشان داد.

یک مقام مسئول در عربستان سعودی اعلام کرد که ریاض هرگونه تهدید و تلاش برای ضربه زدن به عربستان را چه از طریق تهدید به تحمیل تحریم های اقتصادی، چه از طریق فشار سیاسی یا از طریق اتهام های ساختگی به طور کامل رد می کند.

این نخستین واکنش تقابلی عربستان سعودی به دولت آمریکا در زمان دولت ترامپ است که با آن روابطی گرم دارد.

این مقام مسئول که نامش ذکر نشده، مدعی شده است که عربستان سعودی در جایگاه پیشگام خود در دو جهان عربی و اسلامی، نقشی پررنگ در تحقیق امنیت و ثبات، رفاه منطقه و جهان، مبارزه با تروریسم و افراطگرایی، تقویت همکاری اقتصادی، تعمیق صلح و ثبات منطقه و دنیا ایفا کرده و هرگونه تهدید را رد می کند و موضعش برخلاف همه شرایط و هر فشاری، ثابت می ماند.

این مقام سعودی بدون نام بردن از آمریکا یا کشوری دیگر گفت: عربستان تاکید می کند که اگر هر اقدامی علیه خود ببیند، آن را

با اقدامی بزرگ‌تر پاسخ می‌دهد چرا که اقتصاد عربستان، نقشی مؤثر و پویا در اقتصاد جهانی ایفا می‌کند و اقتصاد پادشاهی عربستان، جز از اقتصاد جهانی تأثیر نمی‌پذیرد.

این مقام سعودی بدون اشاره مستقیم به اتهام های رسانه ای و منابع امنیتی ترکیه به ریاض مبنی بر اینکه خاشقچی در کنسولگری عربستان شکنجه، سپس کشته و سرانجام تکه‌تکه شده است، آن را شایعات و اتهاماتی با اهداف نامرتب با حقیقت توصیف کرد و گفت که کشورش از نظر عاقلان که با دوراندیشی به دنبال حقیقت می‌گردند، استقبال می‌کند.

حال همزمان با بحران ناشی از ربوده شدن خاشقچی روزنامه نگار ناراضی عربستانی و احتمال اعمال تحریم های واشنگتن علیه ریاض، ارزش ریال سعودی در مقابل دلار آمریکا به پایین ترین میزان خود از ژوئیه 2017 (تیر و مرداد 96) میلادی رسید.

بانک مرکزی عربستان روز دوشنبه نرخ برابری ریال در مقابل دلار برای معاملات فوری را 3.75 اعلام کرد که این میزان پایین ترین ارزش ریال عربستان در 14 ماه گذشته محسوب می‌شود.

همچنین ارزش سهام «سافت بانک» که صندوق سرمایه گذاری سعودی - ژاپنی را اداره می‌کند هم روز دوشنبه به علت نگرانی ها درباره احتمال اعمال تحریم بر عربستان در ماجرای ناپدید شدن خاشقچی روزنامه نگار منتقد این کشور، در آغاز معاملات بورس توکیو پنج و سه دهم درصد کاهش یافت.

بورس عربستان نیز نسبت به احتمال اعمال تحریم های آمریکا علیه این کشور واکنش نشان داد و در ساعات اولیه معاملات روز یکشنبه 7 درصد سقوط کرد.

در معاملات روز یکشنبه بورس عربستان ارزش سهام 183 شرکت از کل 188 شرکت کاهش داشت و بیشترین کاهش مربوط به بهای سهام شرکت های پتروشیمی و صنایع سنگین سعودی بود.

بنا به گزارش رسانه ها، فضای سیاسی عامل این کاهش بوده و انکار سعودی ها در خصوص دست داشتن آنها در ناپدید شدن خاشقچی، به هیچ وجه به نفع این بازار نیست.

همچنین بازار جهانی نفت که در حال حاضر تحت فشارهای آمریکا علیه ایران است، اکنون در معرض خطر اقدام بالقوه آمریکا علیه یکی دیگر از اعضای اوپک یعنی عربستان سعودی قرار گرفته است.

همزمان با ناپدید شدن خاشقچی منتقد دولت عربستان در سفارت این کشور در ترکیه و اعلام مقابله به مثل عربستان در برابر اعمال تحریم های آمریکا علیه این کشور، گمانه زنی ها بر سر این است که آیا عربستان سعودی در سیاست های چند دهه اخیر خود مبنی بر استفاده از نفت به عنوان سلاح، شکست خواهد خورد یا خیر.

به گفته تحلیلگران، استفاده عربستان از نفت به عنوان سلاح سیاسی برای اقدامات تلافی جویانه، منجر به بروز فاجعه در آسیا خواهد شد. این حرکت می‌تواند سبب بی ثباتی بازار جهانی شده و تنش های بین چین و آمریکا را نیز به جنگ تبدیل کند. تشدید تنش ها توسط عربستان با استفاده از نفت کار محتاطانه ای نیست زیرا به خود عربستان نیز آسیب خواهد رساند.

به گفته 'ترکی ال دخیل' سرپرست شبکه خبری عربی غیر دولتی عربستان، تحریم های آمریکا علیه نفت عربستان می‌تواند آسیب جدی به اقتصاد جهانی وارد و بهای نفت را به 200 دلار در هر بشکه نیز برساند.

در مجموع اکنون ائتلاف سعودی ها با ترامپ چندان خوب پیش نمی‌رود. حتی پیش از ماجرای ناپدید شدن خاشقچی، وقایع جنگ یمن؛ کنگره را نسبت به استمرار این ائتلاف بدبین کرده است. از قضا به طرز بی سابقه؛ هر دو جناح کنگره در این مورد هم عقیده اند. کنگره ادامه ارسال کمک های نظامی به عربستان را مشروط دانسته است. 22 سناتور از هر دو حزب آمریکا نامه ای را خطاب به ترامپ ارسال کرده اند و از او خواسته اند راجع به ماجرای ناپدید شدن خاشقچی تحقیق کند.

حال درباره ناپدید شدن خاشقچی روزنامه نگار مطرح سعودی در کنسولگری این کشور در استانبول و در شرایطی که انگشت اتهام به سمت عربستان و به ویژه بن سلمان ولیعهد این کشور نشانه رفته و ممکن است او را از گردونه قدرت خارج کند؛ به نظر می‌رسد ترامپ در اعتماد بیش از حد خود به عربستان و دادن به ظاهر امتیاز مضاعف (البته در مقابل پول هنگفت) به این کشور دچار اشتباه شده چرا که سعودی حتی تحمل جنگ زرگری ترامپ علیه خود را نداشته و بر طبل توخالی تهدید و مقابله با واشنگتن می‌کوبد.

وزیر انرژی عربستان اعلام کرده است که افزایش خصومت ها در خصوص گم شدن یک خبرنگار (خاشقچی) تخفیف های نفتی عربستان به آمریکا را تهدید می‌کند.

همچنین 'ترکی الدخیل' روزنامه نگاری که به دلیل نزدیکی به بن سلمان به عنوان مدیر شبکه خبری 'العربیة' منصوب شده، در مطلبی خیلی روشن و به صراحت آمریکا را خطاب قرار داد و این کشور را تهدید کرد که در صورت اعمال تحریم علیه ریاض، نفت به بشکه ای 200 دلار خواهد رسید و رژیم سعودی با تغییر در سیاست خارجی خود زمینه نزدیکی به کشورهای مثل روسیه، چین و ایران را فراهم خواهد کرد و حتی به مسکو اجازه دایر کردن پایگاه نظامی را در 'تبوک' که نزدیک به مربع کانون بحران در خاورمیانه است، خواهد داد.

به عقیده ناظران، فرجام ماجرای خاشقچی هرچه باشد تبانی یا تهدید چه از سوی آمریکایی ها، سعودی ها و ترک ها؛ اما چهره سرکوبگر نظام های خشن و مستبد همچون عربستان از اذهان عمومی به عنوان متهمان بزرگ ترویج پدیده مذموم رعب و ترور پاک نمی‌شود.